

We Lwowie, dnia 5. lipca 1901.

Sprawozdanie

Komisji administracyjnej o przedłożeniu Wydziału krajowego w przedmiocie
zaprowadzenia publicznych biur pośrednictwa pracy.

Wysoki Sejmie!

Projekt ustawy o zaprowadzeniu publicznych biur pośrednictwa pracy opiera się na uchwale Wysokiego Sejmu z 4. maja 1900 r. — Uchwałą tą polecił Sejm Wydziałowi krajowemu, aby się zajął jaknajrychlej sprawą bezpłatnych biur pośrednictwa pracy i na najbliższej sesji sejmowej przedstawił odpowiednie wnioski.

Uchwałą tą uznał więc Sejm, iż uważa za pilną i konieczną potrzebę kraju, zaprowadzenie organizacyi pracy, któraby z jednej strony ludności poszukującej pracy wskazała miejsce i warunki pracy, chroniąc ją zarazem od wyzysku i upadku moralnego, z drugiej strony, iżby pracodawcom dostarczyła potrzebnych sił roboczych.

Potrzeba urządzenia takiej organizacyi pracy w naszym kraju została tedy już uznana przez Sejm i wszystkie kompetentne organa; wobec tego zaś, że stosunki pod tym względem jeszcze od tego czasu się pogorszyły, sądzi komisya administracyjna, iż zbyt jest przytaczać i powtarzać te motywa, które potrzebę tę wywołały i które ją aż nadto uzasadniają. W kwestyi tej zresztą przytacza sprawozdanie Wydziału krajowego bliższe daty, które sprawę organizacyi pracy, jako konieczność krajową w jaskrawych barwach uzasadniają, zwłaszcza w kierunku niezmiernego wyzysku ludności pracującej przez agentów.

Celem ustawy nie jest bynajmniej popieranie i ułatwianie emigracyi. Ustawa zmierza przedewszystkiem do tego, żeby robotnikowi poszukującemu pracy, dać zarobek w kraju między swoimi, możliwie niedaleko od jego rodzinnej zagrody i pod możliwie korzystnymi warunkami. Z drugiej strony nie może ustawa spuszczać z oka interesu pracodawców.

Pośrednictwo w umieszczeniu robotnika za granicą kraju, winno tedy tylko wówczas mieć miejsce, jeżeli się okaże albo nadmiar podaży, albo brak pracy, do jakiej poszukujący jest uzdolniony.

Skombinowanie przeto stosunku podaży do popytu pracy i zaspokojenie w pierwszym rzędzie potrzeby kraju, a dalej ochrona robotnika od wyzysku i zdemoralizowania, jest głównym celem i myślą przewodnią ustawy.

Kwestya unormowania wynagrodzenia za pracę leży, naturalnie, poza kompetencyą biura pracy, może ono tylko wskazać robotnikowi zaofiarowanie ceny, zostawiając mu wolność wyboru.

Ażeby więc cel ustawy mógł być osiągniętym, ciężyc będzie na biurach pracy nietylko sam obowiązek strzeżenia, ale także obowiązek wskazania ceny wynagrodzenia, pouczenia robotników o rzeczywistej wartości pozornie większego zarobku za granicą kraju, i wogóle obowiązek informowania robotnika, o wszelkich skutkach, jakie pociąga za sobą wychodźtvo, nie pomijając przytem strony religijnej i narodowej.

Tam bowiem gdzie pozornie więcej ofiarują za pracę, pragnie podążyć robotnik; wyższy zarobek za granicą będzie dla niego przynętą — tego zaś, ile straci z tego zarobionego grosza na podróż, jakie poniesie szkody na zdrowiu fizycznym i moralnym, w jakim stanie i z jaką zarobioną kwotą wróci do chaty, tego on nie bierze w rachubę. — Tylko przy takim pojmowaniu rzeczy przez biuro pośrednictwa pracy cel ustawy mógłby być osiągnięty.

Z dróg i sposobów, jakimi do wskazanego tu celu zdażyć można, uznaje Komisya administracyjna w pierwszym rzędzie za najważniejsze: gorliwe i ścisłe wykonywanie obowiązujących już ustaw ze strony władz politycznych.

Ustawy i przepisy o wydawaniu paszportów powinny być ściśle przestrzegane.

Prywatne agencje zajmujące się stręczeniem pracy powinny być pod ciągłym nadzorem Rządu, a wszelkie wykroczenia przeciwko obowiązującym przepisom, powinny surowym podlegać karom i pociągać za sobą utratę konsensu.

Stręczenie bez konsensu winno być z całą surowością tępięne. — O wypadkach kolizji z kodeksem karnym, winny organa, do których wiadomości doszedł taki czyn, żądać interwencji c. k. Prokuratorji państwa.

Słowem wykonywanie już obowiązujących ustaw, przyczyniłoby się w wysokim stopniu do zaradzenia złemu, jakie obecnie po kraju grasuje.

Drugim środkiem do osiągnięcia wytkniętego celu, będzie ustawowa organizacja pracy, oparta o takie czynniki, które dają wszelką rękojmię, iż akcja poprowadzona zostanie zgodnie z interesem kraju.

Taką ustawową organizację, opartą o władze autonomiczne przedstawił, Wysokiemu Sejmowi Wydział krajowy.

Komisya administracyjna, badając przedłożony projekt, wzięść musiała przede wszystkim pod uwagę kwestyę kosztów. W tym kierunku sprawozdanie Wydziału krajowego nie przedstawia żadnych danych. Wysoki Sejm uchwałą wyżej powołaną orzekł, że biura pośrednictwa pracy, spełniać mają swoje czynności bezpłatnie. Ciężar więc założenia i utrzymania takich biur spaść ma w części na cały kraj, w części na interesowane powiaty i gminy. Nie będzie to jednak ciężar zbyt wielki i nie będzie w żadnym stosunku do korzyści, jakie ustawa przyniesie, jeżeli obecną krisis przełamie i dostarczy robotników pracodawcom i pracy na miejscu tym, którzy jej potrzebują. Z tego też zapatrywania wychodząc komisya administracyjna, mimo że nie zna sumy obciążenia, nie waha się przedstawić Wysokiemu Sejmowi wniosku na powołanie do życia tej nowej instytucji obciążającej budżety w kraju. Koszta utrzymania biur nie powinny być wielkie, gdyż będą one zakładane przy już istniejących biurach Wydziałów powiatowych, względnie Reprezentacji miejskich, które jeżeli nie będą w stanie prowadzić tej agendy dotychczasowymi swojemi siłami, co zupełnie wydaje się możliwem, powiększą swój etat o jednego urzędnika z kwalifikacyami nie wysokimi.

Praca w biurach pośrednictwa pracy nie będzie stałą, ograniczy się do kilku tygodni w końcu zimy i z początkiem wiosny, kiedy będzie większy jej nawał, zresztą w ciągu roku czynności będą bardzo nie wielkie i mało absorbujące personal urzędniczy.

Myśl oparcia powstać mających biur o Magistraty i Wydziały powiatowe, uważa komisya za całkiem słuszną, albowiem, cel i działalność biur pracy zgodne są z zadaniami, jakie tym władzom samorządnym ustawa zakreśliła.

Zasada przymusu również powinna być tu przyjętą, zdaniem komisji, gdyż bez niego, organizacja jednolita odpowiadająca potrzebom kraju przeprowadzić by się nie dała. Przymusu tego jednak nie można rozciągnąć na wszystkie Wydziały powiatowe i wszystkie miasta o ludności 10.000, tak jak to Wydział krajowy proponuje.

Komisya sądzi, że zmuszać do zakładania biur pracy można tylko te powiaty lub miasta, w których zachodzi rzeczywista a skonstatowana już potrzeba roztoczenia opieki nad szukającymi pracy lub dostarczania jej na miejscu, a idąc jeszcze dalej, sądzi, że nie można dopuścić do zakładania biur przy Wydziałach powiatowych, gdzie tego nie zachodzi istotna potrzeba. Dlatego w ustawie z góry postanawia się, w których miastach i powiatach mają być biura założone.

Komisya administracyjna zaleca, aby przedewszystkiem zaprowadzić biuro pracy przy Wydziale krajowym i jemu powierzyć pieczę, zwierzchni nadzór, nad innymi biurami oraz nadawanie im kierunku ściśle w myśl ustawy.

Biuro krajowe spełnić może zakreślone wyżej zadanie, utrzymując ciągły stosunek z powiatowymi i miejskimi biurami oraz zwołując przynajmniej raz do

roku przed rozpoczęciem pory wiosennej delegatów wszystkich biur na wspólną konferencję we Lwowie.

Komisya administracyjna kładzie wielki nacisk na zwoływanie tych sesyi i odbywanie ich pod kierunkiem członka Wydziału krajowego; tu bowiem najważniejsza kwestya popytu i podaży w zasadzie na cały rok powinna być uregulowana.

Przy rozdzieleniu pracy, winien Wydział krajowy, zdaniem Komisji administracyjnej przyjąć za zasadę, iż cały popyt i cała podaż mają być zaspokojone w miarę możności wewnątrz kraju. Za granicą zaś można umieszczać tylko takich robotników, którym w kraju biuro nie może dostarczyć odpowiedniego zarobku — a z zagranicy może biuro sprowadzać robotników tylko wówczas, jeżeli w kraju dostać ich nie może.

Projekt, który Komisya administracyjna Wysokiemu Sejmowi przedkłada, doradza zaprowadzenie biur pośrednictwa pracy tylko w obu stołecznych miastach kraju, dalej w tych miastach, które liczą ponad 25.000 mieszkańców, wreszcie przy tych Wydziałach powiatowych, w których obrębie wychodźtwa za pracą, według danych statystycznych, niepomiernie wzrosło. Komisya administracyjna sądzi, iż utworzenie biur w tych miejscowościach na razie zaradzi złemu. Gdyby się zaś na przyszłość okazała potrzeba zaprowadzenia biur w innych miejscowościach, ustawa dozwala na to w §. 5.

Komisya administracyjna ogranicza działalność lokalnych biur pracy tylko do potrzeby w obrębie kraju. Czyni to zaś w tem przekonaniu, że działalność ta nie powinna się rozciągać na szerszy teren, albowiem biura mogłyby łatwo sprowadzić sprawę na niewłaściwe tory, tak, że zamiast pożytku przynieść by mogły szkodę krajowi.

Rzecz pośrednictwa nie zaś na tem nie ucierpi, jeżeli w wypadkach, kiedy rozchodzić się będzie, czy to o umieszczenie robotnika poza krajem, czy też o sprowadzenie go do kraju, biura odnosić się będą w tym względzie do Wydziału krajowego. Wydział krajowy mając z całego kraju i z poza jego granic wykaz popytu i podaży, potrafi w tej chwili, a w każdym razie prędzej aniżeli biuro lokalne, zarządzić potrzebie.

Komisya administracyjna zwraca tedy szczególniejszą uwagę na postanowienie §. 8., według którego biura lokalne odnosić się mają w razie potrzeby do innych biur i do biura krajowego i sądzi, że Wydział krajowy, czy to układając statut wzorowy, czy też w innej drodze rozporządzi, ażeby biura lokalne w każdym wypadku obok odnoszenia się do biur innych, zawiadamiały przedewszystkiem i Wydział krajowy o każdorazowym wypadku popytu lub podaży.

Bezpłatność usług biura wprowadza komisya do projektu w zasadzie, zgodnie z intencją Wysokiego Sejmu, sądzi wszakże, iż w szczegółowych wypadkach, jak n. p. kiedy pracodawcom rozchodzić się będzie o wielką liczbę robotników, których pozyskanie połączone będzie dla biura z większymi trudnościami i kosztami, można będzie zażądać pewnej opłaty, ale tylko od pracodawcy. W stosunku z zagranicznymi i zakrajowymi pracodawcami i robotnikami żądanie zapłaty, jest zdaniem Komisji, zupełnie uzasadnione. Dochód stąd płynący posłuży na pokrycie potrzeb biura.

Biura, których zaprowadzenie ustawa proponuje, nie będą sameistną instytucją, ale organami wykonawczymi tych władz autonomicznych, przy których zostają zaprowadzone; na władze te więc spadać też będzie cała odpowiedzialność za sprawowanie urzędu biur pośrednictwa pracy.

Obok projektu ustawy proponuje Komisya także rezolucye do Rządu i Wydziału krajowego, których wniesienie z powyższego wywodu okazuje się niezbędnem.

Komisya administracyjna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony projekt ustawy pod A, oraz rezolucye pod B i C.

Niniejszem uznaje się petycye do Ls. 1.143 Stowarzyszenia „Przyjaźń“ oraz do Ls. 1.144 Stowarzyszenia „Jedność“ za załatwione“.

Przewodniczący :
Szeptycki.

Sprawozdawca :
Zdzisław Tarnowski.

.A.)

USTAWA

z dnia dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim, zaprowadzająca publiczne biura pośrednictwa pracy.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim postanawiam, co następuje:

§. 1.

Celem uregulowania stosunku popytu i podaży pracy mają być zaprowadzone publiczne biura pośrednictwa pracy.

§. 2.

Pośrednictwo pracy rozciągać się będzie w zasadzie do wszelkich rodzajów pracy przedewszystkiem w kraju.

§. 3.

Gminy stołecznych miast Lwowa i Krakowa oraz tych miast, które mają ponad 25.000 mieszkańców, o ile nie posiadają należycie zorganizowanych publicznych biur pośrednictwa pracy, obowiązane są zaprowadzić je najdalej do lat dwóch od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

§. 4.

W powiatach: Bochnia, Brzesko, Dąbrowa, Jarosław, Kolbuszowa, Nisko, Rzeszów, Tarnobrzeg, Tarnów, Wadowice i Żywiec obowiązane są Reprezentacye powiatowe najdalej do lat dwóch założyć publiczne powiatowe biura pośrednictwa pracy.

§. 5.

Reprezentacye powiatowe i miasta ponad 10.000 ludności nieposiadające z ustawy biur pośrednictwa pracy, mogą je zakładać na podstawie uchwały Rady powiatowej, względnie Rady miejskiej, zatwierdzonej przez Wydział krajowy.

§. 6.

Reprezentacye powiatowe nieposiadające biura pośrednictwa pracy, mogą w miarę uznanej przez Wydział krajowy potrzeby łączyć się w tym celu z sąsiednimi powiatami.

Stosunek, w jakim te powiaty przyczyniać się mają w takim wypadku do pokrycia kosztów biura pracy, oznaczony zostanie w drodze wzajemnego porozumienia między interesowanymi Reprezentacjami powiatowymi. Gdyby ugoda do skutku nie przyszła, stosunek ten oznaczy Wydział krajowy według własnego uznania.

§. 7.

W Wydziale krajowym zaprowadzonym zostanie najdalej w rok po wejściu w życie niniejszej ustawy krajowe biuro pośrednictwa pracy.

Zadaniem krajowego biura będzie: utrzymywać stosunki popytu i podaży pracy w ciągłej ewidencji, zaspakajając, o ile tego potrzeba zajdzie, zgłoszony popyt i podaż pracy w innych biurach pracy; prowadzić wykazy statystyczne; wreszcie wykonywać nadzór nad wszystkimi biurami, w myśl niniejszej ustawy utworzonymi.

§. 8.

Zadaniem powiatowych i miejskich biur pracy będzie regulowanie popytu i podaży pracy przede wszystkim wewnątrz powiatu, względnie miasta, dla którego biuro urządzonym zostało. Jeżeli miejscowy popyt lub miejscowa podaż nie mogą być zaspokojone w obrębie powiatu lub miasta, odniesie się biuro do innych biur w kraju i do biura krajowego.

Tylko biuro krajowe może się znosić z zagranicą.

§. 9.

Wszystkie gminy obowiązane są na każde wezwanie publicznych biur pośrednictwa pracy współdziałać w pośrednictwie pracy.

§. 10.

Utworzone w myśl niniejszej ustawy publiczne biura pośrednictwa pracy, mogą być zwinięte na podstawie uchwały Rady powiatowej, względnie Rady miejskiej, zatwierdzonej przez Wydział krajowy.

§. 11.

Koszta założenia i utrzymania biura krajowego będą pokrywane z funduszu krajowego; biur miejskich z funduszków miejskich; biur powiatowych z funduszków powiatowych we wszystkich wypadkach, o ile własne dochody biur wydatków nie pokryją.

W tym celu winne Rady miejskie i Rady powiatowe wstawiać rokrocznie do budżetu wydatki na pokrycie potrzeb biur pracy.

§. 12.

Publiczne biura pośrednictwa pracy będą spełniać swoje zadanie w zasadzie bezpłatnie. — W poszczególnych wszakże wypadkach lub rodzajach pracy, a zawsze w stosunkach poza granicami kraju, wolno będzie pobierać opłaty od pracodawców i robotników. — Wysokość opłat unormowaną zostanie od czasu do czasu przez Wydział krajowy.

Przychód z tych opłat nie może przenosić kosztów pośrednictwa pracy.

§. 13.

Każde biuro pośrednictwa pracy rządzić się będzie statutem, który określi sposób zorganizowania i prowadzenia biura. — Statuta wypracowane będą przez Wydział krajowy w porozumieniu z interesowanymi Reprezentacjami, a zatwierdzone przez c. k. Namiestnictwo.

§. 14.

Wszystkie publiczne miejskie i powiatowe biura pracy, zaprowadzone przed wejściem w życie niniejszej ustawy, mają być urządzone według przepisów tej ustawy.

§. 15.

Biura miejskie i powiatowe, działające wbrew przepisom tej ustawy, mogą być na wezwanie Wydziału krajowego przez c. k. Namiestnictwo zwinięte.

§. 16.

Postanowienia niniejszej ustawy nie naruszają w niczem przepisów obowiązujących państwowych ustaw, dotyczących tego przedmiotu.

§. 17.

Wykonanie tej ustawy poruczam moim Ministrom spraw wewnętrznych, handlu i rolnictwa.

REZOLUCYE

B) do c. k. Rządu.

Wzywa się c. k. Rząd:

1. aby zbadał, czy istniejące w kraju przedsiębiorstwa stręczenia pracy ściśle odpowiadają warunkom udzielonego konsensu i przepisów obowiązujących ustaw i stosownie do wyniku badania postąpił;
2. aby pokątnych stręczycieli pracy ściagał i obowiązujące przepisy stosował do nich z całą surowością;
3. aby przestrzegał ustawy o wydawaniu paszportów;
4. ażeby przy robotach, wykonywanych przez c. k. Rząd, posługiwały się tegoż organa wykonawcze, w razie potrzeby, publicznymi biurami pośrednictwa pracy;
5. aby wyjednał w drodze ustawodawczej uwolnienie od opłaty pocztowej korespondencyi publicznych biur pośrednictwa pracy.

C) do Wydziału krajowego.

1. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby po uzyskaniu sankcyi dla niniejszej ustawy, przygotował projekt zorganizowania krajowego biura pośrednictwa pracy, ułożył w tym celu statut i regulamin czynności i względem wyposażenia biura przedstawił Sejmowi odpowiednie wnioski na najbliższej sesyi;
 2. Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby oprócz wzorowego statutu przysposobił dla użytku biur pośrednictwa pracy regulamin czynności, wzory potrzebne do manipulacyi wewnętrznej, wreszcie wzory kontraktów robotniczych i służebnych;
 3. Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby przy robotach, wykonywanych kosztem skarbu krajowego, posługiwały się tegoż organa publicznymi biurami pośrednictwa pracy.
- Co do robót wykonywanych kosztem funduszu powiatowego lub gminnego, wyda Wydział krajowy odpowiedni okólnik do Wydziałów powiatowych i do gmin.
-

